

Mente & Manu

TALLINNA TEHNIKA ÜLIKOOLI AJALEHT

In memoriam

BORIS TAMM 1930 – 2002

Boris Tamm sündis 23. juunil 1930. aastal Tallinnas. 1954. aastal lõpetas ta tollase Tallinna Polütehnilise Instituudi elektriinženeri, -võrkude ja -süsteemide erialal. Pärast kõrgkooli lõpetamist töötas ta TPIs laboratooriumi juhatajana (1954 – 60) ning Teaduste Akadeemia Küberneetikainstituudi asedirektori ja direktorina (1960 – 76).

Moskva Automaatika ja Telemehaanika Instituudi aspirantuuri lõpetamise järel kaitses ta samas 1962. a. tehnikakandidaadi ja 1970. a. tehnikadoktori väitekirja.

Viisteist aastat (1976 – 1991) juhtis Boris Tamm rektorina Tallinna Tehnikaülikooli. Seejärel oli ta 1991 – 97 Küberneetikainstituudi peateadur.

Boris Tamm valiti 1972. a. Eesti Teaduste Akadeemia liikmeks, 1994 – 99 oli ta Eesti TA asepresident.

Boris Tamme kõrge rahvusvahelise tunnustusega teadustöö põhisuunad olid protsessijuhtimise tehnoloogia, ekspertsüsteemide tehnoloogia ja objektorienteeritud programmeerimine.

Boris Tamm oli Soome Tehnikateaduste Akadeemia ja Rootsi Kuningliku Inseneriteaduste Akadeemia välisliige ning Budapesti Tehnikaülikooli ja Helsingi Tehnikaülikooli audoktor. 1987 – 90 oli ta Rahvusvahelise Automaatjuhtimise Föderatsiooni president.

Viimastel aastatel võttis ta aktiivselt osa UNESCO Eesti Rahvusliku Komisjoni nõukogu ja Eesti Rahvuskultuuri Fondi nõukogu tööst.

Viimasel elupäeval, 5. veebruaril sai ta teate autasustamisest Valgetähe III klassi teenetemärgiga.

Kolleegid ja sõbrad jäävad Boris Tamme meenutama kui laia huvide spektriga teadlast, sõbralikku ja asjalikku, heade organiseerimisvõimetega juhti, muusikasse ja sporti kiindunud inimest.

5. veebruari magnetormisel õhtu-poolikul oma Nõmme kodu esikus kokku varisenud mees oli tulnud töölt. Kiirabi katsed väsinud südant tööle saada ei õnnestunud.

Täna küsivad tema sõbrad - kas seda tööd oli sellises vanuses ikka vaja hilisõhtuni murda? Kuigi nad teavad vastust isegi hästi — teistmoodi Boris Tamm lihtsalt ei osanud. Tema temperament nõudis aktiivset eluhoiakut ja keskpäevaste jalutuskäikudega pensionäri elu koos tugitoolitundidega teleka ees oleks vaevalt talle sobinud.

Veel 23. jaanuari energeetikafoorumil TTÜ aulas oli just tema üks aktiivne kaasamõtlev ja küsija.

9. veebruari keskpäeval kogunesid sajad sõbrad-tuttavad-töökaaslased samasse saali avaldama viimset austust mehele, kes on andnud nii palju Eesti tehnikateaduse ja -hariduse arengusse. Üks Boris Tamme lemmikmetafoore oli seotud laevaga ja kapteni rolliga sellel. (Võimalik, et see oli talle külge hakanud

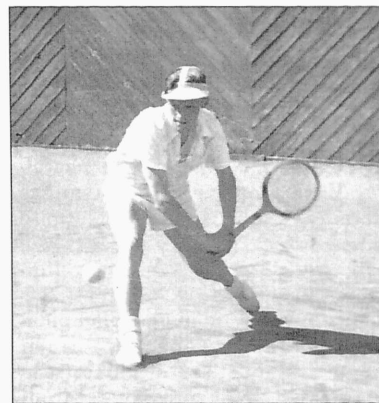
tema kaunist suvekodust laevnike külas Käsmus.) Ka meie ülikooli võrdles ta suure laevaga, mis liigub kindlalt kursil ja kapten peab vaid kurssi korrigeerima ja oskama ohtlike karisid vältida. Tormid hariduse ja teaduse ookeanil ainult karastavad kaptenit ja nendega on vaja osata võidelda. Nii seisid ta ise kaptenisillal 15 aastat. Oli avalik saladus, et rektoritoolile ei istunud ta 1976. aastal mitte oma vabal tahtel, vaid teda veendi selleks. "Pärast kolmandat vestlust oli mulle selge, et ma pean sellele koha vastu võtma." *

Uuel ametipostil pidi ta olema eelkõige juht, ja kui aega üle jäi, siis ka teadlane. Tema oli mõlemat – sest nii oli see talle omane. "Teadusliku töö realiseerimisel tuleb sageli minna kompromissidele nii ajaliste kui ka muude ressursside piiratuse tõttu, teaduslike lahenduste otsimisel tuleb aga olla märksa kompromissitum. Teadlane peab hoolistama selle eest, et ta ei muutuks teatud ametikohta täitvaks nimetuks töötajaks, vaid

oleks tuntud oma isiklike tööde ja nime järgi." Tema tööstiili imetleti ja teda kardeti, sest ta oskas oma alluvaid tööle panna. Olles rahvusvaheline mees, polnud ta alati oma kabinetis – ta oli maailmas asju ajamas. Kuid see töö intensiivsus, mis tabas kodusolijaid, kui ta tuli järjekordselt välisreisilt, hämmastas kõiki.

Samuti hämmastas nõukogude kaadritöötajaid rektori vaba voli kõige magusamal tööajal korvpalli mängima "kapata." Mõnikord tõusis rektor pikaks venivatelt nõukogu istungitelt lihtsalt püsti ja läks tennisväljakule stressi maandama.

"Spordiharrastus pole vaba aja veetmise probleem, niisama lillutamise. Ei tule mõelda: teen vabal ajal. Vaba aega tuleb võtta, vajaduse korral end sportimiseks tagant sundida. Mõni arutab: lähen ujuma või palli mängima, aga töö jääb tegemata. Ja mis siis! Parem end kirjutuslaua juurest lahti hiskuda, ennast füüsiliselt vormi viia. Pärast töötad sealsamas laua ääres hoopis kiiremini – "mahavisatud aeg" on kasudega kompenseeritud."

Ta oli emotsionaalne ja oma otsustes kiire ning tavaliselt vastuvaidlemist mitteresistentsne. "Läbi elu on olnud minu needuseks isiklik arvamus, mida raevukalt kaitsen. Ja surun läbi ka. Ma olen ebameeldiv isik neile, kes ei oska argumenteeritult väidelda. Ma ei ole hea partner neile, kes siledal pinnal vaid mullikesi ajavad."

Samas võib tõdeda, et väga valesti nagu midagi ka ei läinud. "Suure töö juures ei kõlba pooliti väljaütlemine kuhugi. Ja suure eneseteostuse taga on ikka suur (julm) tõde." Kuigi oponendid heitsid Boris Tammele ette tehnikaukooli ajaloo võltsimist, kui 1986. aastal suurejooneliselt TPI 50. juubelit peeti, siis tunnistas Tamm

hiljem, et ilma ümmarguse sünnipäevata poleks ta Moskvast suutnud rahasid välja kaubelda. Ehitised (nt VI õppehoone) jäävad, ajalugu võib aga alati käänata. "Edasijõudmine oleneb sellest, kuidas on õpitud mõtlema. Selleks pea ongi, et mõelda, teha oma valik."

Boris Tamm oli uhke, et Tallinna Polütehniline Instituut valiti 50 juhtiva N. Liidu ülikooli hulka.

Üheks tema elu tipp hetkeks võib pidada Tallinnas 1990. aastal Rahvusvahelise Automaatjuhtimise Föderatsiooni (IFAC) hästi korraldatud kongressi, millega lõppes tema presidendiaeg selle organisatsiooni eesotsas. Salapärase tähtede taga oli pikk ja viljakas tegevus, mis ei katkenud kuni viimase ajani. Rahva seas nimetati seda tabavalt "küberite orduks". "Ma ei julge nimetada ühtki eriala, mille spetsialistile poleks küberneetika aluste tundmine tulevikus hädavajalik."

Boris Tamm rektorina andis arvutuskeskuse ehitamiseks ja sisustamiseks oma aja moodsaimate arvutitega endast kõik. Täna räägime "tiigrihüppest", kaheksakümne date moeväljend "teine kirjaoskus" on meie andmetel just Boris Tammelt. "Kui paarsada aastat tagasi määras oluliselt riigi või rahvuse eluvõime kirjaoskajate arv, määrab seda nüüd arvutustehnika tase ja kasutamine. Tunnistame me seda või mitte, aga nii see on."

Et Boris Tamme portree ei tuleks liiga tehnokraatlik, on vaja lisada pastelseid toone. Nende leidmisega pole mingit raskust. Maestro Peeter Saul on meenutanud, et mäletab hästi noort Boris Tamme koos oma värske abikaasaga "Pirita" restorani tantsuõhtutel sagedase külalisena, kes ei tulnud sööma ega tantsima, vaid muusikat kuulama. Selles restoranis mängis oma aja tippmuusikutest koosnev Emil Laansoo ansambel. Muusika haaras väikest Borisi juba lapsepõlves, mil ta imelapsest pianistina kuulsust kogus. Ootuspärase konservatooriumi asemel astus ta aga hoopis "rauakooli."

Järgneb lk 3

Kiievi polütehnikutega koostööd käivitamas

Eelmise nädala algupoolel viibis Tallinna Tehnikaülikooli esinduslik delegatsioon - rektor Andres Keevallik ja prorektorid Peep Sürje ja Peep Jonas - kolm päeva Kiievis Ukraina ja küllap kogu Euroopa ühe suurima tehnikaülikooli, Ukraina Rahvusliku Tehnikaülikooli "Kiievi Polütehniline Instituut" (KPI) külalistena.

Reisilt toodi kaasa raamleping, mille alusel kaks tehnikaülikooli tahavad peagi käivitada asjaliku ja ulatusliku koostööprogrammi.

Rektor Andres Keevallik jagas reisijärgsel päeval alalkirjutatule oma esmamuljeid.

Tõeline suurkool

KPI on mitu korda suurem kui Tallinna Tehnikaülikool, seal õpib praegu ligi 40 tuhat tudengit, töötajaid on 12 tuhat ja õppejõudegi tublisti üle tuhande. Tegutseb meie mõistes 24 teaduskonda, 15 uurimis-instituuti ja 6 insenerikeskust, kus kõigis õpetavad maailmatasemel teadlased, sh üle 40 akadeemiku ja enam kui 200 professorit ning assistenti.

KPIs on teaduskondi, mida TTÜs nagu hästi ette ei kujutakski, näiteks tehnika-aladega süvendatult tegelev õigusteaduskond või tehnilise kirjanduse tõlkijaid ettevalmistav keeleteaduskond, on ka oma kehalise kasvatuse ja spordi ning kirjastamis- ja polügraafiateaduskond. Maailmatasemel matemaatikuid ja füüsikuid ettevalmistavas teaduskonnas õpivad paljud imelapsed, keda eriti rangete eksamitega vastu võetakse, et neist tõelisi geeniusi kasvatada.

Ukrainlased rakendavad 4+2 õppesüsteemi, mille tulemusena koolitatakse teadusuunitlusega magistreid. Koolitusaeg võib aga olla ka pool aastat lühem ja see annab inseneri-spetsialisti kvalifikatsiooni tootmisettevõttes töötamiseks. Samal ajal on säilinud riiklikud atesteerimiskomisjonid, mille kaudu taotletakse dissertatsioonidele teaduste kandidaadi ja doktori kraadi, kusjuures kandidaadikraad an-

nab pea automaatselt dotsendi ja doktorikraad professori kutse.

Koostöökontsentrid

KPI tudengite seas on ka ligi tuhat välismaalast 50 maailma riigist, keda õpetatakse nii inglise kui vene keeles. Välis-tudengite seas on eriti palju noori Hiinast, kus on ka spetsiaalne ettevalmistuskeskus Kiievisse saabujate tarvis.

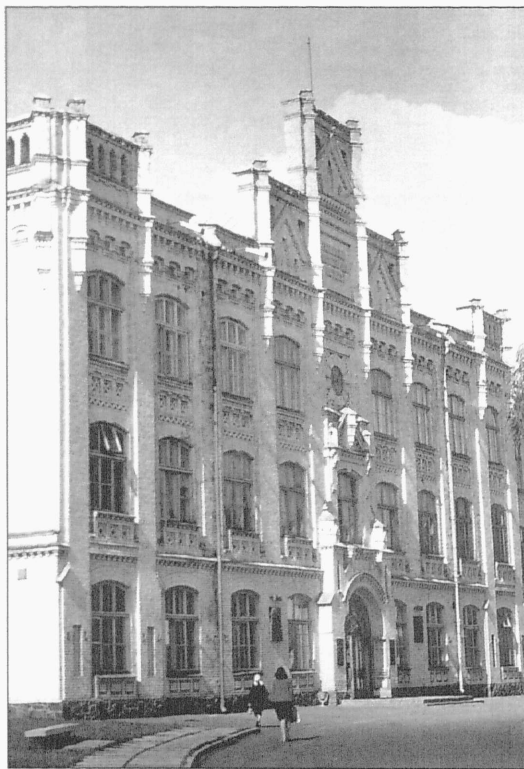
Kuna ka TTÜs ollakse huvitatud välistudengite koolitamisest, kujunes kahe ülikooli läbirääkimiste üheks keskseks teemaks koostöö välistudengite vahendamisel Tallinna. Omakorda Kiievis loodetakse meie abil luua tihedamaid kontakte Läänemere-äärsete ülikoolide koostöövõrgustikuga, eriti Rootsi ja Soome tehnikaülikoolidega. Samasugust huvi on ilmutatud ka Rootsi poolelt.

Koostöölepingu järgi hakkab kahe ülikooli vahel toimuma üliõpilaste, õppejõudude ja teadurite vastastikune vahetus, hakatakse osalema teineteise konverentsidel ning avaldama ühispublikatsioone. TTÜ esinduse võttis Kiievis vastu ja koostöölepingu allkirjastas KPI rektor Mõhailo Zgurovski.

Mendelevi ja suhkruülikool

KPI on asutatud juba 1898. aastal, kui Vene tsaarivalitsus kavandas Ukrainas ulatusliku suhkrutootmise alustamist. Esialgu oligi ülikoolis vaid neli teaduskonda - mehaanika-, keemia-, põllumajanduse ja ehitusteaduskond, mille lõpetajad pidid hakkama kogu Vene impeeriumi magusavajaduste rahuldamiseks kodumaist suhkruvõõstust arendama.

Ülikooli algusaegadega seondub maailmakuulsa keemiku Dmitri

SUURKOOLI VÄÄRILINE: Kiievi Polütehnilise Instituudi ajalooline peahoone pärineb 20. sajandi algusest.

Mendelevi nimi, hilisematest korfeedest on seal tegutsenud raketikonstruktor Sergei Koroljov, nüüdisaegse elekterkeevitustehnologia rajaja Borõss Paton, info-tehnologia suurkujud Sergei Lebedev ja Viktor Gluškov.

Tänase ülikooli mastaapsusest sai rektor Keevallik ettekujutuse, esinedes KPI nõukogu 180 liikme ees kullatud kaunistustega ajaloolises istungisaalis. KPI laiub täna Kiievi servas ligi 170 hektari suurusel alal,

kõik paarkümmend ühiselamut paiknevad samas kompaktses *campusena*. Sealsamas on ka uhke kultuuripalee ning muljetavaldav muuseum, rajamisel on oma tehnoloogiaküla. Meie rektori sõnul on üldse kogu Kiievis tunda praegu ehitusbuumi, senisest nüüdisaegsemaks ja funktsionaalsemaks on muutumas Kiievi keskvaljak Kreštšatikul, samas on kerkinud ka uus Vabaduse samm.

Uuel ajal uued väljakutsed

KPI oli nõukogude ajal üks osa tollasest suurriiklikust sõjalisest kompleksist, kus projekteeriti strateegilisi relvasüsteeme ning koolitati nende arendajaid ja ekspluateerijaid. Nõukogude Liidu lagunemine tõi 1990. aastate algul nii Ukrainale kui ka KPI-le kaasa palju tõsiseid eksistentsiaalseid probleeme ja vajaduse kiiresti ümber häälestuda praktilistele, reaalsel majanduslikku tulu pakkuvale projektidele. Täna töötatakse ülikooli paljudes uurimiskeskustes konkreetsete tööstuslike rakenduste kallal, aga toodetakse näiteks ka Tšernobõli tuuma-jaama katastroofi tagajärjedele likvideerimisel vajatavoid roboteid ja raadio teel juhitavaid süsteeme.

KPI on riiklik ülikool, kuid eelarvest katavad riiklikud eraldised vaid umbes 50%. Üliõpilase kohta saadakse riigilt umbes kaks korda vähem raha kui meil. Töötajate keskmine palgatasegi KPIs jääb veel mitmekordselt TTÜ omale alla. Teisalt hinnatase Ukrainas on Eesti omast oluliselt madalam.

Seekordne külaskäik oli vaid esimene samm perspektiivse koostöö teel. Aprillikuus oodatakse KPI esindust Tallinna, et juba siin alla kirjutada konkreetsele ühisprojektidele. Kindlasti on oodata ka sealse üliõpilasesinduse külaskäiku, sest Kiievi tudengite huvi kontaktide sõlmimiseks oma eesti eakaaslastega oli rektor Keevalliku sõnul eriti suur.

Vestles Mart Ummelas

Miks palk hilineb?

Mõningad segadused palgamaksmisega töid meie lehe toimetusse haldusprorektor Peep Jonase, kes oli lahkesti nõus selgitusi jagama.

Miks palk vahel hilineb?

Et palgad saaks teha õigeaegselt, peaksid allüksused oma töötajate tööaja arvestuse tabelid andma palgatalituse hiljemalt 25. kuupäevaks. Aga sageli jäädakse hiljaks. Siis on tegelikult kaks võimalust: arvestame hilinejaid ja kõik saavad oma raha kätte päev või paar hiljem. Teine võimalus oleks neid mitte arvestada. Veebruaris väljamakstav jaanuari palk hilines ühe päeva. Süüdi olid seekord allüksused. Siinne jutt ei ole mõeldud süüdlaste otsimiseks, vaid selleks, et kõiki asjaosalisi probleemist informeerida.

Mida teha kui töötaja on haige ja tuleb tööle alles kuu lõpus?

Ka siis tuleks andmed ära anda 25. kuupäevaks ning päris kuu lõpus saab koostöös personaliosakonna ja palgatalitusega lahendada üksikjuhumeid.

Aasta algul räägiti "koridorides" uutest harjumatumtest raamatupidamis-programmidest?

Jah, on uued programmid, aga see ei tohiks olla põhjuseks, et palk õigeaegselt arvele ei jõua. Aastavahetusega oli muidugi see mure, et 1. jaanuar oli vaba päev ja sisuliselt jäi palga arvestamiseks aega vaid 2 päeva. Lihtsalt ei jõutud hakkama saada.

Kui töötaja töölepingus on kirjas palgapäevana 6. kuupäev, siis ei peaks palgaraha sõltuma sellest, kas töötaja isiklik arve on Hansa-või Ühis pangas?

Loomulikult mitte. Lihtsalt nendel töötajatel, kelle arve on EÜPs, jõuab palgaraha varem arvele. Põhimõtteliselt peaksid mõlemad saama oma raha hiljemalt 6. kuupäeval. Muretsemiseks pole tegelikult mingit põhjust – ülikoolil raha on, lihtsalt oma allüksustes tuleb olla senisest täpsem.

Küsitles Ulvi Pihel

M&M

Toimetus & kontakt

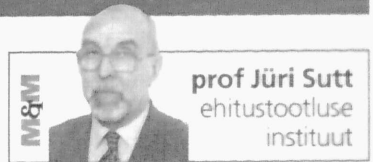
Tallinna Tehnikaülikooli ajaleht *Mente et Manu*

Vastutav väljaandja	Olavi Pihlamägi	19086 Tallinn, Ehitajate tee 5 (I-214)
	tel 620 3590	faks 620 3591
Toimetaja	Mart Ummelas	e-mail: martu@staff.ttu.ee
	tel 620 3615	www.ttu.ee/ajaleht/
Külendaja	Reimo Leedjärv	

Kas tudeng vajab juhendajat ehk mentor turule

M&M

Vaba sõna

prof Jüri Sutt
ehitustootluse
instituut

Kas tänapäeva üliõpilane on iseseisev või on ta hoopis jäetud omapead?

Kursusesüsteemis õppimise puhul toimis ülikoolis tudengite juhendamine rühmajuhendajate skeemi järgi. Punktisüsteemile üleminekul suri see skeem aga iseenesest välja. Sama saatus tabas hilisemat mõne aasta tagust katset rühmajuhendamise süsteemi taas elustada. Ei ole rühma – ei saa olla ka juhendamist rühmade kaudu. Mingit avalikku arutelu probleemi ümber nagu ei ole olnud. Seetõttu jääb küsimus üles: kas üliõpilane üldse vajab juhendamist või mitte, ja kui vajab, siis mil viisil.

Juhendamises kui tegevuses on kaks poolt: juhendaja ja juhendatav. Nende omavahelisi suhteid käsitleda ei saa me teisiti kui mõlema poole õigusi ja kohustusi vaagides. Minu katsed leida õppetöö eeskirjast või juhenditist midagi, mis viitaks üliõpilase õigusele saada juhendatut, ei kandnud vilja. Vana süsteemi juhendid puudutasid ainult juhendajate kohustusi. Juhendatavate õigustest ei olnud juttu. Õigust võib kasutada või mitte, õigustatud isikul puudub kohustus seda realiseerida. Ja tundub, et mitte kõik tudengid ei taha olla oma õppetöös juhendatud.

Vabaks alluvussuhtest

Vana süsteem reguleeris tudengite ja juhendajate vahetõrget subordinaatsioonisuhena, kus riik (riiklik ülikool) dikteeris juhendajate ja juhendatavate vahetõrget – ühesuguselt kõigile. Tervele õpperühmale võrdselt – üks akadeemiline juhendaja. Ja tavaliselt määrati rühmajuhendajateks kõige madalama kvalifikatsiooniga õppejõud. Sotsialistlikus ühiskonnas kehtis võrdõiguslikkus. Piiratud ressursside tingimustes (ressursid on aga teadupärast alati piiratud) on võimalik võrdselt jagada kaheks vaid väesust.

Kapitalistlik süsteem seevastu põhineb vaba turu printsibil, mis tähendab hüvede jaotamist vastavalt

indiviidi panusele. Loomulikult tähendab see ebavõrdsust, kuid võrdsed pole ju ei üliõpilased ega ka õppejõud. Üliõpilaste mittevõrdsus antud kontekstis väljendub formaalselt eelkõige nende õppeedukuses aga ka nende huvis teaduse vastu, tahtelises omadustes, intelligentsuses. Õppejõudude erinevus samal taustal peegeldub formaalselt nende teadus-, kutse- ja ametinimetustes aga ka nende loengupidamise ja anekdootide rääkimise oskuses ja sõnadega raskesti seletatavas autoriteedis, mida üks omab paratamatult rohkem kui teine.

Kuraator ja mentor

Juhendaja ülesannete paremaks selgitamiseks on kasulik vaadelda ka selle mõistega haakuvaid mõisteid.

Kuraator – hooldaja (ÕS) või ülevaataja, järelevaataja (EE). See mõiste oli kasutusel ka vanas süsteemis kui sünonüüm rühmajuhendaja mõistele. Selleks ta ka sobis, sest see, kes vajab hooldamist või järelevaatamist, ei pruugi ise nimetatud vajadusest aru saada või eeldab, et initsiatiiv tuleb ülevalt, st antud juhul ülikooli ja kuraatori poolt. On selge, et juhendamine tähendab sel juhul näpunäiteid kõigile ühe skeemi järgi – keskmise, või mis enam tõenäoline – kehva üliõpilase järgi.

Mentor – kogunud (EE) või mõistlik (ÕS) nõuandja. Nõuandmine ei saa olla kohustuslik, nõu antakse siis, kui keegi seda tahab. Jälgides tänapäeva üliõpilast, olen veendunud, et sugugi mitte kõik ei vaja järelevaatajat – nad on piisavalt suutlikud ja iseseisvad oma õppetöö korraldamiseks. Küll peaks aga kõigil üliõpilastel vajalikel juhtudel olema õigus saada nõustatud. Ja teiselt poolt

peaks ülikoolil olema kohustus nimetatud funktsiooni täita.

Seega oleks reaalselt olukorda arvestades otstarbekas tunnustada, et ülikoolis on vaja mõlemat tüüpi üliõpilase juhendamist – kuraatoripõhjalist ja mentoripõhjalist. Võimekamad tudengid vajavad enam mentorit ja vähem võimekad või vähem tahtelised enam kuraatorit. Selge see, et piiri nende kahe vahele tõmmata on raske. Seepärast oleks õige uut tüüpi juhendajat nimetada ühe nimega – mentor. See peaks stimuleerima arengut või vähemalt püüdlusi kõrgemale ja kõlab ka uhkelt. Nii nagu kogu maailmas tehnikumid nimetavad ennast ümber kõrgkoolideks, need omakorda ülikoolideks jne. Tegelikult pakub võimaluse vahe tegemiseks turumehhanism.

Käivitagem diskussiooni

Pakun diskussiooniks välja järgmise skeemi:

- tudengil on õigus valida omale mentor teaduskonna eriala profileerivate õppejõudude ja teadurite hulgast. Valiku eelisõiguse määrab õppeedukuse pingerida ning ühtlasi jääb üliõpilasele õigus endale mentorit mitte valida;
- ülikool kohustub kindlustama kõik tudengid juhendamiseks;
- iga professor kohustub iga-aastaselt vastuvõetud tudengite hulgast vähemalt ühte juhendama, dotsent kahte ja lektor või assistent vähemalt kolme üliõpilast. Kui juhendamist soovivad või vajavaid üliõpilasi on vähem, võib juhendajate nominaalkoormust altpoolt alates proportsionaalselt vähendada;
- esimesel õppeaastal mentorit ei

valita, toimuvad loengud õpingukorraldusest ja vabaõppe raames eriala tutvustavad loengud. Võiks kaaluda ka varianti, et esimeseks aastaks määratakse kuraatorid tinglikele õpperühmadele (vastuvõtu järgi) uldteoreetiliste teaduskondade õppejõudude hulgast. On ju ka õppeained esimesel aastal valdavalt uldteoreetilised.

Taolise skeemi rakendamisel oleks näiteks TTÜ viieaastase inseneriõppe puhul igal professoril 4. dotsendil 8 ja ülejäänud õppejõududel 12 juhendatavat. Selline skeem võimaldaks andekamatele ja töökamatele pühendada rohkem tähelepanu ning kaasata neid ka teadus- ja arendustöösse. Ligikaudne analüüs ehituse eriala tudengite ja õppejõudude arvu arvestades, näitab et taoliste õppejõudude koormuspiiride puhul on võimalik tagada juhendamiseks kõik tudengid. Ja miks ka mitte – professor võiks sellise skeemi puhul nelja eelduste ja huvidega tudengiga, kes seda ise tahavad, lävida ka väljaspool ülikooli. On ju taoline suhtlemine levinud humanitaaride hulgas ning vajab ju tudeng sageli ka lisaks tõesele juhendamisele akadeemilist kasvatust.

Lõpuks tahaksin võimalikule vastuväitele, et võib-olla pole üliõpilaste juhendamist ülikoolis tänapäeval üldse vajagi, vastu seada kogemuse oma õpinguajast. Minu juhendaja oli tollane tugevuslabori juhataja Armas Luige, kes oli tuntud Eesti tuletornide ehitaja. Hiljem kaaslastega meenutades, tunnistasime endale tema mõju: tema nõuandel alustasin teisel kursusel tudengiteadusega, millega kaasnes tasuline töö laboratooriumis; tema süstis meisse idee asutada üliõpilaskorporatsioon, mille nimetasime "Kunglaks" ja mis küll põranda all ning meist mitteolenevatel põhjustel lühikest aega kestis, püüdes arendada meis paremaid omadusi: oskust koostada võõral teemal ettekankeid, neid esitada, seltskondlikult käitumist, pidupidamist ja väärikat suhtumist isamaasse ning emakeelsesse.

In memoriam Boris Tamm

Algus lk 1.

"Kaunitesse kunstidesse suhtun suure lugupidamisega, kuivõrd nende kaudu on leidnud kehastamist tõsine osa inimkonna kultuuripärandist. Eriline koht on minu elus muusikal, millega mul on intiimvahekorrad: olen teda aktiivselt armastanud, kuulunud, veidi õppinud, püüdnud ise teha ja ise interpreteerida. Kuigi suhted on kahepoolsed, on tulemused kahjuks ühepoolsed. Mina pole muusikale midagi suutnud anda, saanud olen temalt aga palju ja saan veelgi."

Meenutan mitmeid pidulikke üritusi Glehni lossis, kui pärast külalaste lahkumist korraldajad end minekule seadma asutasid ja vaimu turgutamiseks rektor Tamm klaveri taha istus ning musitseerima hakkas. Ei saa salata, et tihti sai nii õhtust õõ ja vaimustuse kõrval oli hinges ka väike

kadeduseus: miks küll mina nõnda ei oska!

Ohkasime, sest tunnistasime häbelikult ja ainult endile, et me pole lihtsalt nii andekad.

"Minu arvates ei maksa paljas andekus midagi; ta muutub väär-

tuseks ainult ühenduses tõsise tööga. Tingimata on tarvis kriitilist ja enesekriitilist meelt, kusjuures viimast tuleb endas teadlikult arendada."

Püüdmata selle tagasihoidliku kirjatükiga kokku võtta ühe värvika isiksuse, andeka teadlase ja juhi elu, vahendasin ma vaid mõned eredamad mälestuskilled oma aastatepikkusest koostööst auväärse akadeemikuga. Igaüks, kes teda tundis, mäletab teda omamoodi - need, kes ei tundnud, on minu arvates millestki suurest ja eeskujuväärivast ilma jäänud. *"Mul pole tõesti kunagi olnud ühte suurt eeskuju. Neid on olnud mitu ja kuna nad on ajas muutunud, on neid kokku õige palju. Igaühel neist on omadus, mida olen siiralt imetlenud ja vargsi püüdnud*

omandada, mis on mind innustanud ja rasketel hetkedel aidanud."

Hetkel on meil raske, kuid lohutagem end teadmise, et "mälestus ongi hinge suurim aare"!

Boris Tamme
meenutas Olavi Pihlamägi

* Kursiivis tsitaadid Boris Tammelt

CONNECT EESTI SEMINAR

15. veebruaril kell 15-17 auditooriumis I-202
CONNECT- Bridge between Great Ideas and
New Businesses

Seminar on inglise keeles.

Kavas:

- 15.10 Connect Eesti tegevuste tutvustus: Tarvo Tamm, TTÜ, Connect Eesti.
15.20 Kuidas Connect-initsiatiiv San Diegos alguse sai? Prof Mary Walshok, University of California, San Diego
15.50 Mida Connect pakub ettevõtjatele? Orjan Isacson, Connect Sweden
16.10 Mida algaja ettevõtja peaks teadma intellektuaalsest omandist? Helene Fagerlin, Albins AB
16.40 Mida Connecti hüppelauaprogramm pakub ettevõtetele: Johannes Dyring, Connect Stockholm
16.50 Mida annab Connect ettevõtjale? Quattromed OÜ esindaja

Seminar on tasuta.

Palume osalemiseks registreeruda e-posti aadressil: connect@ttu.ee või tel 620 3516

CONNECT Eesti pakub teenuseid alustavatele ja kiires kasvufaasis olevatele ettevõtetele, aidates kaasa ettevõtete kasvule ja uute, innovatiivsete äriideede realiseerimisele. Teenuste pakkumine toimub koostöös erinevate Connect-võrgustikega. Connect Eesti peamised teenused on hüppelauaprogrammide korraldamine, partnerlusürituste läbiviimine, investeerijatega koostumise korraldamine.

Milleks ja kuidas kavandada koolitustellimust kõrghariduses

Seminari korraldab Haridusministeerium koostöös avalik-õiguslike ülikoolide rektorite nõukoguga.

15. veebruaril 2002 kell 10.30 – 16.00 Haridusministeeriumis, Munga 18, Tartu.

Seminari eesmärk on jätkata laiapõhjalist arutelu riigi vajaduse selgitamiseks kõrgharidusega spetsialistide järele ja koolitustellimuse kaudu kõrghariduse rahastamise poliitika kujundamiseks.

Sihtrühm: koolitustellimuse kavandamises osalevad riigi ja ühiskonna esindajad – nii tellijad, kui tellimuse täitjad ehk kõrghariduse tasemel õpet läbiviivad õppeasutused

Arutluse alla tulevad küsimused:

- Mis on riikliku koolitustellimuse (RKT) eesmärk?
- Kas RKT kaudu on võimalik tagada vajalike spetsialistide olemasolu tööturul?
- Kui kitsalt spetsialiseeritud peab olema RKT – kas tellimus õppevaldkonnale ja –suunale on piisav?
- RKT vahekord akadeemilise kõrgharidusele ja rakenduskõrgharidusele?
- Milline on õige riigieelarveliste ja riigieelarve väliste kohtade portsioon õppevaldkondades?
- Kas RKT kaudu peab finantseerima õpinguid praegu populaarsete erialade õpinguteks või vastupidi, tagama õppe erasektorile vähest huvi pakkuvatel erialadel?
- Milline info ja analüüs on RKT kavandamiseks vajalikud, selle olemasolu ja kasutamise piirid?
- Millistel tingimustel on põhjendatud ümber- ja täiendõpe riikliku koolitustellimuse raames?
- Mida on õppida koolitustellimuse kavandamisel naaberriikidelt?

Esinevad haridusminister Mailis Rand, ministeeriumi osakonnajuhataja Andres Koppel, TÜ rektor Jaak Aaviksoo, TTÜ professor Väino Rajangu jpt.

Sõnastatakse seisukohad RKT edasise kavandamise arendamiseks. Osalemissoovist teatada 12. veebruariks 2002 aadressil evli.evestus@hm.ee, tel 07 350 210.

VEAPARANDUS

Eelmisesse *Mente et Manusse* on lipsanud trükiviga. Esilehekülje artiklis, kus on juttu sümposionist "Vananemise katastroofi vältimine", on toimetuse süül sümposiooni korraldajat dotsent Ülo Kristjuhanit ekslikult nimetatud töökeskkonna ja -ohutuse õppetooli juhatajaks. Õppetooli juhataja on tegelikult prof Piia Tint. Vabandame!

Sic!

10. – 15. veebruar

Arvutitehnika instituudi professor Raimund Ubar viibib Montevideos (Uruguais), kus ta esineb ettekandega rahvusvahelisel konverentsil "3rd IEEE Latin-American Test Workshop" ning osaleb konverentsi programmikomitee töös.

10. – 16. veebruar

Mäeinstituudi tudengid Tauno Tammeoja ja Margus Loko osalevad Soomes rahvusvahelisel mäetudengite nädalal. Külastatakse maailma üht suurimat kaevandusmasinate tootjat *Sandvik-Tamrocki*, Skandinaavia suurimat terasetootjat *Rautaruukki Steel* jt kaevandusettevõtteid.

11. –13. veebruar

Turu Ülikoolis visiidil viibivad rektor Andres Keevallik ja haldusprorektor Peep Jonas. Arutatakse Turu Ülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooli koostöövõimalusi ning Balti ja Põhjamaade perspektiivseid projekte.

11. – 16. veebruar

TTÜs on külalised Dresdeni Tehnikaülikoolist. Inglise keele spetsialist Gerard Cullen viib läbi õppenädala "Oral Communication in English". 13. veebruaril kell 15.30 esineb spetsialist Dina Fatkhulova loenguga olukorrast Venemaal ja Ufaas (aulataguses auditooriumis I – 202).

15. – 16. veebruar

Õppeprorektor Jakob Kübarsepp osaleb Balti riikide ja põhjamaade tehnikaülikoolide konsortsiumi BALTECH juhtkomitee nõupidamisel Lundi Ülikoolis Rootsis.

18. veebruar

Kell 15.00 ootavad TTÜ tekstiilitehnoloogia õppetool ja disaini lektorat kõiki oma tudengeid ja õppejõude tekstiilimaja avamisele aadressil Ehitajate tee 4A. Avamistsereemooniale järgneb üliõpilaste moodemonstratsioon.

Ulvi Pihel

avalike suhete osakond

1918

TALLINNA
TEHNIKAÜLIKOOOL

Tallinna Tehnikaülikool omab ligi neljakümne Eesti kõrgkooli seas juhtivat rolli tehnika kõrghariduses, pakkudes rahvusvaheliselt konkurentsivõimelisi õppe-, innovatsiooni- ja teadusteeneid.

Tallinna Tehnikaülikool pikendab dokumentide esitamise tähtaega kuni 15. märtsini 2002.a. alljärgnevatele akadeemilistele ametikohtadele kandideerimisel:

KEEMIA TEADUSKOND

Geenitehnoloogia keskus

- geenitehnoloogia õppetooli professor
- molekulaarbioloogia õppetooli professor
- molekulaardiagnostika õppetooli professor
- genoomika ja proteoomika õppetooli professor

Nõudmised kandidaadile:

- Eesti doktorikraad või sellele vastav kvalifikatsioon
- eesti keele oskus kõrgtasemel
- pedagoogilise- ja teadustöö kogemus

Konkursil osalemiseks esitada personaliosakonna juhatajale:

- avaldus rektori nimele
- *curriculum vitae*, milles on kajastatud pedagoogiline- ning teadustegevus
- haridust ja teaduskraadi kinnitava dokumendi ärakiri
- olulisemate teadustööde nimekiri
- muud konkursist osavõtja poolt oluliseks peetavad materjalid.

Täpsem teave konkursi kohta TTÜ personaliosakonna juhatajalt aadressil: Ehitajate tee 5, Tallinn 19086, ruum III- 105
Telefon: (0) 6202056
e-mail: pp@ttu.ee

Täna algab hobuseaasta!

Hiina kuukalendri järgi algab täna Musta Hobuse aasta (vt hieroglüüfi), mis on ühtlasi sealse kalendri järgi 4699. aasta. Tänavune aasta sisaldab elemente vesi ja tuli. Ennustatakse, et aastast ei tule rahulikku, sest tuli ja vesi võitlevad omavahel, vahendajaks sobiks neile puu. Lähemalt võite hobuseaastast lugeda nt internetiaadressil: www.chineseastrologyonline.com/2002.htm. Eestis lastakse aga täna vastlaliugu. Ning kahe päeva pärast ärge unustage oma tõelisele sõbrale valentinipäeva puhul soovimast kõike seda parimat, mida endalegi sooviksite. Toredat pidupäevaküllast nädalat kõigile!

Pro memoria

Meelespidamiseks